

HISTORISK OVERSIGT

Kronologisk gennemgang af de væsentligste hændelsesforløb under handels- & transitkonflikten og den demokratiske "revolution"

Mogens Engelund, Roskilde 1991

April 1987

Work Permit Scheme indføres i 3 distrikter og udvides til hele Nepal fra september 1988. Denne ordning, der indebar at al udenlandsk arbejdskraft skulle have arbejdstilladelser, var begrundet i voldsom indvandring af specielt indiske tekstilarbejdere (hjemmesyere) fra midten af 80-erne. Ordningen vakte stor irritation blandt visse politiske grupper i Indien, der krævede den afskaffet.

Juli 1987

Importafgifterne for visse indiske varegrupper forhøjes for at skabe en mere ligelig konkurrencesituation for varer fra 3.lande. Indgrebet var specielt en reaktion over for det store handelsunderskud i samhandlen med Indien, som Indien under gentagne forhandlinger havde lovet at mindske gennem en øget import fra Nepal, - uden at det dog skete. Dette indebar, at Nepal i medfør af manglen på indiske Rupees, måtte betale en væsentlig del af sin import fra Indien med hård valuta, hvilket reelt fordyrede importen med op mod 20%. Indien fokuserede i sin kritik kun på den forbedring i konkurrenceforholdene for kinesiske varer, som ordningen medførte, hvilket under ingen omstændigheder kunne finde nogen form for sympati i New Delhi.

23. marts 1988

Handels- & transitaftalen mellem Indien og Nepal udløber, men forlænges efterfølgende to gange med hvert et halvt år.

Juni 1988

Nepal indkøber fra Kina et mindre kvantum anti-luftskyts, AK-47 rifler og missiler (pris iflg. "Der Spiegel": 3,6 mio. D.Mark). Leveringen skulle foregå over land via Lhasa i flere delleverancer, hvoraf den sidste leverance i 1990 siden er blevet annulleret af overgangsregeringen efter aftale med Kina. Denne våbenleverance fra Kina skulle senere vise sig at udgøre den reelle hovedårsag til Indiens iværksættelse af handels- og transitkonflikten. Indien hævdede af leverancen stred mod det moralske indhold af en freds- og venskabsaftale fra 1950, hvilket dog kræver en meget enøjet synsvinkel, da aftalens ordlyd kun omfatter våbentransporter over indisk territorium. Aftalen med Kina var i øvrigt først etableret efter at Indien ikke havde tilkendegivet nogen interesse for en nepalesisk henvendelse om leverance af stort set samme type og mængde af våben.

14. oktober 1988

Udkast til nye handels- og transitaftaler udarbejdes og accepteres af begge parter. Senere erklærede New Delhi at eftersom Nepal - på trods af en fast aftale herom - ikke havde ophævet de konkurrenceforvridende importafgifter

(der bl.a. bevirkede at visse kinesiske varer blev billigere end tilsvarende indiske) kunne aftalerne ikke konfirmeres. Nepal hævdede at disse foranstaltninger iflg. aftalen først skulle ophæves ved de nye traktaters underskrift.

December 1988

Rajiv Gandhi er på officielt besøg i Beijing, hvor han anerkender Tibets status som kinesisk autonom region. Efterfølgende diskuteredes, hvorvidt han fik en underhånds aftale om Nepal som tilhørende indisk interesseområde, "Hongkong Post" mener ja, mens "Far Eastern Economic Review" mener nej. Uanset dette, så har Nepal siden Nehru generelt været underlagt den indiske militære interessesfære, hvilket forklarer den indiske utilfredshed med våbenindkøbet fra Kina.

28. februar 1989

Den indiske regering meddeler officielt at der ikke vil ske yderligere forlængelser af handels- og transitaftalen, samt at de ellers relativt færdigtforhandlede nye traktater heller ikke vil blive underskrevet. Denne meddelelse modtages med katastrofestemning i Kathmandu. Bruddet kommer som et chok, og de tidligere rygter der havde svirret, havde ingen troet på. Med den korte frist var der ikke tid til at iværksætte en ændring af handelsrelationerne for at finde nye handelspartnere, der kunne forsyne landet med de essentielle fornødenheder, der hidtil var importeret fra Indien. Som følge af yderst begrænset lagerkapacitet til stort set alle importerede varer, var problemet i allerhøjeste grad akut.

Marts 1989

En af arkitekterne bag konflikten effektivisering, den i Nepal ikke særlig populære indiske ambassadør i Kathmandu A.R.Deo, hvis kendskab til Nepals sociale struktur tilsyneladende er ret overfladisk og Kathmandu-baseret, erklærer i et interview, at Nepal vil bukke under i løbet af et par uger. Dette skete som bekendt ikke, og han forlod selv senere landet.

23. marts 1989

Handels- og transitkonflikten bliver en realitet med den indiske lukning af alle handels- og transitknudepunkter på den fælles grænse med undtagelse af de to mest anvendte. Handelen mellem de to lande måtte derefter foregå på MFN-vilkår ("Most Favoured Nation"). Dette fordyrede og vanskeliggjorde import og umuliggjorde eksport pga. de voldsomme forhøjelser af de indiske importafgifter, som Indien iværksatte over for nepalesiske varer som en umiddelbar følge af MFN-vilkårene. Samtidig standsedes også leverancerne af olieprodukter, skønt aftalen endnu ikke på dette tidspunkt var udløbet, men det var specielt gennem indstillingen af disse forsyninger, at Nepal kunne rammes umiddelbart og hårdt. Derudover blev en lang række transitvarer på vej gennem Indien (især til de 13 lukkede points) ramt af blokaden. I Nepal forsøges konflikten konsekvenser imødegået gennem iværksættelser af skrappe rationeringsforanstaltninger.

26. marts 1989

Nepals udenrigsminister S.K.Upadhyaya i New Delhi til møde med Indiens udenrigsminister N.Rao om

forhandlingsstart, samt om midlertidig forlængelse af de hidtidige traktater, hvilket mislykkes. Indien vil end ikke diskutere Nepals traktatudkast, uanset at dette er baseret på MFN-vilkår, som det tilsyneladende er krævet af Indien.

Marts-april 1989

Demonstrationerne i konfliktens begyndelse indeholder ikke uventet anti-indiske slagord og de standses af frygt for at dette skal levere Indien en begrundelse for at sende militær ind i landet under henvisning til at det anses som en nødvendig beskyttelsesforanstaltning over for indiske borgere i Nepal.

4. april 1989

Efter 15 dage er der endnu ikke ankommet olieprodukter til Nepal på trods af New Delhis udtalelser fra den 30.marts om ikke at lægge hindringer i vejen for transithandelen. Skønt aftalen først udløb 23.marts har grænserne været lukket for leverancer af olieprodukter fra Indien siden den 19.marts.

16. april 1989

Rajiv Gandhi udtaler, at annulleringen af traktaterne udelukkende skyldes attituden hos kongeriget i Himalaya. Gandhi hævder at Indien har ladet alle Nepal-bound varer passere gennem Indien og at det ikke er intentionen at den almindelige nepaleser skal påvirkes. Men indførelsen af specielle arbejdstilladelser til indere og indførelsen af specielle afgifter på indiske varer er helt imod traktaten, hævder Gandhi, og han pointerer klart, at han ikke mener at Kina støtter en eskalering af konflikten. Gandhi udtaler endvidere, at "*...Indien har ikke standset strømmen af olieprodukter til Nepal*".

Marts-april 1989

Repræsentanter for de illegale politiske partier holder flere møder med kongen og repræsentanter for regeringen, hvorunder de tilkendegiver, at en løsning på konflikten efter deres opfattelse ikke kan ske udenom de politiske partier. Skønt der var enighed blandt de politiske partier om ikke at udnytte situationen til et politisk opgør med Panchayat-Systemet, fremkom der talrige indiske opmuntringer dertil. Den mangelfulde indiske forståelse af at oppositionen i Nepal ikke ønskede nogen form for indisk politisk intervention, ledte tilsyneladende til den opfattelse i Indien, at en politisk aktion fra de illegale politiske partier kunne forventes, såfremt konflikten trak ud, og det var måske endog indeholdt i den indiske "strategi". Men den undervurdering af Nepal, som landet så ofte har reageret imod, gjorde sig sandsynligvis også gældende her, for "strategien" var tilsyneladende udarbejdet uden nogen former for forhåndsforhandlinger med den nepalesiske opposition.

19. april 1989

Premierminister M.M.Singh Shrestha anmoder i et officielt brev til den indiske regering om en genoptagelse af forhandlinger. I henvendelsen anmodes den indiske regering om at fastsætte tid og sted, samt angive, på hvilket niveau forhandlingernes ønskes ført, - men der kommer intet svar.

14. maj 1989

Regeringen udsender et 22 punkters økonomisk program til at klare krisesituationen. "*Mådehold er nøglen, og selvforsyning er målet*", lyder planens hovedbudskab.

18. maj 1989

Nepals udenrigsmin. S.K.Upadhyaya nævner konflikten i forbindelse med sit indlæg under "Non Aligned Coordinating Bureau Meeting" i Harare, Zimbabwe, hvilket får den indiske foreign secretary S.K.Singh til, under et senere møde at fremhæve, at "*...hvis Nepal alvorligt ønsker en dialog med Indien, skal de standse deres forsøg på at internationalisere bilaterale problemer i et multilateralt forum*". I medfør heraf ønsker Indien således ikke svare i dette forum, "*...India cannot be blamed for hardships brought upon the people of Nepal by acts of commission of the Nepalese Government itself*". Det ville sandsynligvis også have været taktisk uklogt af Indien at indgå i en multilateral dialog om konflikten, som stort set alle beklagede som en unødvendig indisk overreaktion og provokation. Kina indskrænkede sig (ikke uventet) til udelukkende at omtale konflikten i refererende vendinger.

31. maj 1989

Indien og Nepal undertegner en bistandsaftale om etablering af en 120 meter lang bro over Mohana-floden i Kailali i Vest-Nepal (til ca. 7 mio. D.kr.) midt under handels- & transitkonflikten, hvilket på den ene side førte til en skarp intern nepalesisk kritik og på den anden side førte til en umiddelbar opfattelse af at konflikten var på vej mod sin endelige løsning.

16. juni 1989

Den indiske udenrigsminister fremsender endelig et brev til den nepalesiske regering med nogle ikke særlig præcise retningslinier for at genoptage diskussionerne om genetablering af handelsrelationerne mellem de to lande, - men uden at tilkendegive, hverken tidsperspektiver, hvor eller hvordan.

18.-20. juni 1989

Møde i Nepali Congress Party's Central-komite med indbudte gæster fra andre af de illegale politiske partier. Der blev opnået en foreløbig (historisk) enighed om at etablere en fælles demokratisk platform, samt at Ganesh Man Singh skulle være den fælles "supreme leader". Platformen skulle ifølge den fælles udarbejdede resolution indeholde "*...such concrete steps as necessary with the support and cooperation of the people of Nepal and all such political elements who believe in the immediate restoration of democracy in Nepal*". I en appel til Kong Birendra opfordredes han til at etablere en bred national samlingsregering på et demokratisk grundlag, der skulle have til formål at løse konflikten med Indien og forberede nye demokratiske valg.

26. juni 1989

I sit svar på brevet fra den indiske udenrigsminister (fra den 16. juni) gør den nepalesiske udenrigsminister S.K.Upadhyaya opmærksom på de ønsker Nepal fremkom med i sin anmodning fra den 19.april, og foreslår tid, sted og niveau for drøftelserne. Godt 10 dage senere bekræfter

den indiske regering modtagelsen af brevet, men foretager sig derudover intet.

Juni 1989

I det mest trafikerede af de tilbageværende transitknudepunkter holder Indien gennem en uge godt 300 tank- og lastvogne tilbage uden grund.

19. juli 1989

Rajiv Gandhi erklærer sig i et interview (efter en Europa-rejse) villig til når som helst at genoptage drøftelserne med Nepal, men fortsat foretager den indiske regering sig intet i sagen.

26. juli 1989

Det nepalesiske konsulat i Calcutta modtager brev fra Calcuttas havnemyndigheder (dateret den 21. juli), hvori det meddeles, at oliekajen vil blive lukket fra den 28. juli og "*...indtil videre, på grund af reparationer...*", hvilket medfører at de da netop (pr. den 16.juli) ophævede olierationeringer straks genindføres.

1989

Konfliktens konsekvenser, der specielt ramte forsyningen af olieprodukter, blev forsøgt imødegået gennem bl.a. olieforsyning fra tredjelande, hvilket blev hæmmet af først en havnearbejderstrejke i Calcutta og senere af en politisk initieret boycot, der antager karakter af forsøg på at hæmme de tilbageværende transitfaciliteters fortsatte funktion. På trods af Haldia's (Calcutta's havn) ret blakkede omdømme og dens begrænsede kapacitet, der begrænser anløbet til mindre tankere, lykkedes det Nepal med velvillig assistance fra en lang række lande at få genoprettet en forsyningsstruktur for olieprodukter. Derudover eksisterer der endnu en flaskehals i form af den yderst begrænsede nepalesiske tankvogns- og lagerkapacitet, - en situation Indien søgte at udnytte under blokaden, gennem forbud mod enhver form for transport af olieprodukter til Nepal med indisk transportmateriel, dvs. hverken pr. jernbane eller tankvogn, hvilket nødvendigvis gjorde leje af tankvogne i bl.a. Bangladesh. Derudover blev kajanlægget i Calcutta som nævnt lukket med få dages varsel, på et tidspunkt, hvor der var flere olieskibe på vej med de voldsomt efterspurgte forsyninger til Nepal.

1989

De gentagne henvendelser fra Nepal om at genoptage traktatforhandlingerne får en mildest talt meget langsommelig behandling i Indien, hvor man stort set undlader at besvare de nepalesiske forhandlingsudspil. Efterhånden erklærede stadig større dele af det indiske Parlament sig helt klart imod det indiske Congress-parti's afstraffelsesreaktion over for Nepal.

2. januar 1990

Den nye indiske Premierminister V.P.Singh, der efter det indiske valg afløste Rajiv Gandhi, foreslår i et brev til Kong Birendra at samtalerne mellem de to lande genoptages. Dette kom som en overraskelse i Kathmandu, hvor det i regeringskredse var forventet at den nye indiske regering rent umiddelbart ville genetablere situationen fra før konflikten.

18.-20. januar 1990

Nepali Congress Party afholder 3-dages konference med indbudte gæster, deriblandt repræsentanter fra "United Left Front". Fra Indien deltog Chandra Shekhar (Janata Dal), Harkishan Sing Surjeet (CPM), M.Farooqi (CPI), M.J.Akbar (Congress MP) og Dr.Subramanian Swamy. Specielt fik den populære Chandra Shekhar et tordnende bifald efter sin tale, hvilket fik de nepalesiske myndigheder til at forsøge at isolere ham under resten af besøget i Kathmandu, angiveligt af "sikkerhedsmæssige årsager". Den nepalesiske regering havde opfordret de diplomatiske missioner i Kathmandu til ikke at deltage, men USA, England og Vesttyskland deltog ikke desto mindre med observatører ved konferencen. Konferencen afsluttedes med udarbejdelsen af en resolution, der opfordrer til en bred deltagelse i en massebevægelse med det hovedformål at genindføre demokratiet, med start den 18.februar.

Januar 1990

Demokratibevægelsen ("Movement for the Restoration of Democracy") etableres som funktionelt samarbejdsorgan bestående af Congress Partiet og "United Left Front". United Left Front var umiddelbart forinden etableret som en sammenslutning af de syv af de mest betydningsfulde venstrefløjspartier, med Nepali Communist Party som det største enkeltparti.

28. januar 1990

Der afholdes "Pancha-Rally" for ledere af de folkevalgte Panchayats (råd) på by- (33) og distrikts-niveau (75), for at vise den brede opbakning bag Panchayat-Systemet. Denne manifestation forekommer som et klart forsøg på at påvise, at Panchayat-Systemets demokratiske elementer var fuldt tilstrækkelige til at klare de udfordringer styret står overfor. De intentioner initiativet måtte have haft i retning af at imødegå den gærende utilfredshed, der lurede lige under den tilsyneladende politisk rolige overflade, kunne under ingen omstændigheder indfries.

10. februar 1990

Premierminister Marich Man Singh appellerer gennem nyhedsmedierne til hele det nepalesiske folk om at være med til at sikre de nationale interesser i en udtalelse, der samtidig udtrykker bekymring over de "*...ikke-akademiske aktiviteter, der har kunnet konstateres på stort set alle højere uddannelsessteder*".

12. februar 1990

Op mod 200 arresteres i Pokhara under et stormøde på universitetet, arrangeret på Demokrati-Bevægelsens opfordring.

16.-17. februar 1990

Arrestationer i løbet af week-end'en af en række oppositionspolitikere, hvortil fulgte husarrest af bl.a. tre af Kongrespartiets topledere, for at tage brodden af de demonstrationer, alle vidste ville komme under "Demokratiets Dag" om mandagen (18.febr.).

18. februar 1990

"Demokratiets Dag". - På denne dag indleder Demokrati-Bevægelsen sine ikke-voldelige aktioner mod

Panchayat-Systemet og for genindførelsen af et fler-parti demokrati. Under demonstrationerne bliver flere dræbt, mange såres og et ukendt antal arresteres. Demokratiets Dag har hidtil været festligholdt til minde om daværende Kong Tribhuvan' s sejrige triumftog, da han efter en kortvarig flugt til Indien vendte tilbage til Nepal i 1950 efter den folkelige opstand, der havde resulteret i Rana-regimets fald. Under Panchayat-Systemet har Demokratiets Dag traditionelt været anvendt til en (tvungen og stadig mindre populær) lovprisning af Panchayat-styret.

19. februar 1990

Hovedstaden er meget øde som følge af oppositionens opfordring til generalstrejke. Butikker er lukket, taxier og private busser har indstillet kørslen. Adskillige offentlige busser, der forsøger at køre, angribes og ødelægges. Enheder fra hæren stormer universitetet og iflg. internationale bistandsarbejdere høres der skud. I det venstrefløjdsdominerede Bhaktapur åbner politiet ild mod demonstranter og butiksindehavere, der har fulgt opfordringen til generalstrejke, - 4-6 dræbes og adskillige bliver såret.

20. februar 1990

Nepals 2000 advokater afholdt en 24-timers strejke til støtte for Demokrati-Bevægelsen. 5 dræbt af politi under demonstrationer i Janakpur og i Patan efter sammenstød mellem studerende & sikkerhedsstyrker. USA opfordrer til forhandlinger.

20.-21. februar 1990

Møde i Delhi med den indiske regering om løsning på konflikten, med tilsyneladende enighed om nye handels- & transitaftaler, der skulle være endeligt udarbejdet til et efterfølgende møde i Kathmandu.

22. februar 1990

45 af parlamentets 140 medlemmer kritiserer regeringen og kræver en dialog indledt med Demokrati-Bevægelsen.

25. februar 1990

Bevægelsen har erklæret søndag 25. februar for "Black Day", som sørgedag for de hidtil dræbte og sårede, og folk opfordres til at bære sorte armbind, bannere og flag. De fleste butikker holder lukket og der er næsten ingen trafik. Fra morgenstunden er Kathmandu' s gader fyldt med sikkerhedspoliti m/stålhjelme, bambusskjolde og bevæbnet med bambusstokke. Stort set alle på gaden visiteres for løbesedler o.l., og alle "mistænkelige" arresteres. Iflg. oppositionen arresteredes 1000 (deraf mange inden demonstrationerne startede), mens antallet officielt angives til 250, og den proklamerede 10.000-tallige demonstration udeblev. Autoriteterne vandt således "Black Day"-slaget.

2. marts 1990

Generalstrejke med omfattende butikslukninger og indstilling af stort set al trafik med undtagelse af offentlige busser etc. Stadig større grupper bakker op bag Demokrati-Bevægelsens krav, og en løsning på situationen uden om Demokrati-Bevægelsen og de illegale politiske partier forekommer stedse vanskeligere.

18. marts 1990

Militærenheder "statuerer et eksempel" i Kirtipur og Bhaktapur, hvor lokalbefolkningen chikaneres og overfaldes, ligesom der begås plyndringer af private hjem og butikker, hvilket senere resulterer i en endnu større opbakning bag demokratibeveægelsen.

20. marts 1990

150 arresteres ved Tribhuvan Universitetet i Kirtipur, der anses som et af arnestederne for den demokratiske bevægelse.

29. marts 1990

Dusinvis af skoleelever og studerende blev såret efter angreb fra politistyrker på skoler, uddannelsessteder og kollegier i Kathmandu, og mange arresteredes. Aktionen formodes at være iværksat som en skræmmekampagne, men den vakte en bred forbitrelse, og lægerne indledte en protestdemonstration imod den urimeligt hårde behandling af børn og unge. Herefter lukkes en række højere uddannelsessteder i Kathmandu-dalen "*...på grund af utilfredsstillende akademiske aktiviteter*". Gennem marts måned sker der en markant optrapning af politiets anvendelse af repressive midler, herunder tåregas og dum-dum-kugler, men også stigende anvendelse af irregulære styrker i civil, der chikanerer lokalbefolkningen i nattetimerne.

30. marts 1990

Spontane demonstrationer af skoleelever og unge, som ikke holdt sig tilbage fra at bruge meget hårde vendinger om Panchayat-Systemet og for et flerparti-demokrati. Herefter blev resten af de højere uddannelsessteder lukket.

30. marts 1990

Dagen før den indiske delegation ankommer til Kathmandu med traktatudkastene, træder udenrigsminister S.K.Upadhayaya tilbage i protest mod den hårdhændede behandling af demonstranterne fra Demokrati-Bevægelsen.

31. marts 1990

Indisk delegation ankommer til Kathmandu midt i Panchayat-systemets største krise med et fundamentalt anderledes traktatudkast end det, der havde været enighed om på mødet i New Delhi, d. 20.-21.febr.

Marts - begyndelsen af april 1990

USA, Vesttyskland, Japan, Indien, Schweiz m.fl. udtrykker bekymring over den voldsomme fremfærd fra politiet mod Demokrati-Bevægelsen og opfordrer til forhandlinger. Bonn truer som den første med at tage bistandsprogrammerne op til revision, ligesom også Verdensbanken fremkommer med meget præcise bistandsmæssige trusler, der i givet fald vil blive sat i værk under det kommende Nepal Aid Group møde i Paris under LLDC-landenes møde i Paris, maj 1990, hvor omfanget af den fremtidige bistand besluttes.

1. april 1990

400 folkeskoler i Kathmandu-Dalen lukkes efter omfattende demonstrationer af skoleelever og studerende. I Patan bygger beboerne barrikader for at holde politiet

væk fra demonstrationerne. Læger, sygeplejersker og andet hospitalspersonale strejker i sympati med arresterede kolleger, ikke blot i Kathmandu, men også i Pokhara, Biratnagar og Birganj. Ni ministre, der ikke sympatiserer med den hårdhændede nedkæmpning af demonstranter udskiftes.

1. april 1990

I "The Rising Nepal" præsenterer regeringen en plan om etablering af landsomfattende "Pancha-Rallies" fra den 18. april, hvilket animerer Demokrati-Bevægelsen til at intensivere demonstrationerne.

Begyndelsen af april 1990

Løbesedler distribueres med opfordringer til at hæve indestående i Nepals fire hovedbanker for at imødegå at regeringen anvender de indestående midler til betaling for den repressive nedkæmpning af Demokrati-Bevægelsen. Iflg. en kilde hævdes på en dag et beløb svarende til 42 mio. D.kr. - I en tidligere succesrig demonstration af lignende karakter opfordredes befolkningen til at boykotte betalingen af offentlige ydelser (telefon, vand, el, etc.).

2. april 1990

Generalstrejke med de hidtil mest omfattende arbejdsnedlæggelser. I Kathmandu er stort set alle normale aktiviteter indstillet. Politiet standsede ca. 10.000 demonstranter, der var på vej fra Patan til Kathmandu, - i stedet cirklede de omkring Patan, hvor demonstrationen voksede til op mod 50.000 i den hidtil største demonstration under Demokrati-Bevægelsens kampagne. Politiet åbner ild mod 5.000 demonstranter i Kirtipur samt i andre områder i Kathmandu-Dalen under en natlig jagt på demonstranter, som bliver endnu mere uhammet fra politiets side efter iværksættelsen af Demokrati-Bevægelsens nye demonstrationsmiddel, at slukke lyset - herunder også gadelyset, i sympati med Bevægelsens kampagne. Ialt dræbtes 11, og 42 såredes mens over 300 arresteredes i disse de hidtil mest blodige konfrontationer.

3. april 1990

Over 50.000 demonstrerede i Kirtipur i protest mod gårsdagens brutale nedskydning af demonstranter.

4. april 1990

Piloterne fra Royal Nepal Airlines strejker og bakkes op af andre offentligt ansatte bl.a. el-arbejderne, så gaderne var mørke.

5. april 1990

Over 40.000 deltog i en fredelig demonstration i Kirtipur (nær Tribhuvan Universitet), hvor der blev holdt flammende taler for demokratiet, mens politiet forholdt sig passivt.

6. april 1990

"Hardliner' en" Marich Man Singh Shrestha' s regering opløses og en ny 4-mands regering under ledelsen af den "blødere" Premierminister Lokendra Bahadur Chand udpeges, hvilket under ingen omstændigheder tilfredsstiller Demokrati-Bevægelsens krav. Dagen indledes med en næsten total strejke/arbejdsnedlæggelse

inkl. butikslukninger, ligesom der afholdes store demonstrationer i Pokhara, Butwal, Chitwan, Palpa og Biratnagar. Den varslede store demonstration i Kathmandu afholdes som planlagt med ca. 200.000 deltagere, indtil den efter planmæssig afslutning tager en afgørende vending, med en spontan vandring mod Paladset. Herunder bliver mange deltagere dræbt eller såret under den hårdhændede nedkæmpning med bl.a. dum-dum kugler.

7. april 1990

Der dekretes totalt udgangsforbud i Kathmandu, Patan og Butwal, med skudtrusler og en måneds fængsel for overtrædelse. Udgangsforbudet er kun ophævet i to timer om aftenen, og situationen er spændt til det yderste. Ikke desto mindre forekommer der flere spontane demonstrationsvandring med krav om demokrati, ligesom der fortsat er uro i Janakpur, Jhapa og Chitwan.

8. april 1990

Sent søndag aften (23.00) optræder Kong Birendra overraskende i Nepals TV sammen med oppositionens ledere, hvoraf flere først få dage forinden var blevet løsladt fra fængsel eller husarrest. Kongen meddeler under udsendelsen, at han ophæver forbuddet mod politiske partier, hvilket medførte en glædesrus uden lige.

11. april 1990

Forbuddet mod import af indiske dagblade og tidsskrifter ophæves.

12. april 1990

Den nu legaliserede opposition fastholder sin enighed og sine krav og sender en liste med otte krav - deriblandt en opløsning af parlamentet - til kongen.

13. april 1990

Møde mellem Ganesh Man Singh, Premierminister L.B.Chand og Kong Birendra. Nepali Congress foreslår at etablere en overgangsregering, som kongen evt. selv kunne lede, og hvis ikke skulle den ledes inden for rammerne af en flerpartistruktur, hvilket kongen indvilgede i. Ganesh Man Singh betegnede generelt mødet som opløftende, i og med hans opfattelse af at det ledte frem mod etableringen af landets første flerpartiregering i 30 år.

14. april 1990

Kong Birendra holder nytårstale og beklager herunder tabet af de mange menneskeliv under demonstrationerne, men omtaler ikke den nye regering (som kongen iflg. Ganesh Man Singh havde indvilliget i dagen før) og ej heller afholdelsen af frie valg, hvilket ophidser oppositionen. Løsladelsen af 400 arresterede studerende og politikere som led i en nytårsammesti kan på ingen måde dæmpe utilfredsheden.

15. april 1990

Totalt sammenbrud i Premierminister Chand' s forsøg på forhandlinger med oppositionen. Efter voldsomme demonstrationer uden for bygningen, hvor forhandlingerne foregår, tvinges Chand af demonstranter, der bl.a. smadrer

hans bil, til 15-timers forhandlinger. Chand' s mandat strækker sig ikke så vidt, at han er i stand til at trække sig fra Premierministerposten uden først at kontakte kongen, og kongens status forhindrer telefonisk kontakt. Efter demonstrationens opløsning gik Chand til kongen og anbefalede regeringens opløsning.

16. april 1990

Kong Birendra opløser Parlamentet og afsætter regeringen. I overensstemmelse med alle formodninger ønsker kongen ikke selv at lede en overgangsregering (som foreslået d. 13. april). Vejen er herefter banet for en overgangsregering sammensat af Demokrati-Bevægelsen. Kongen forsøger først at få den nu 75-årige Ganesh Man Singh til at udpege og lede overgangs-regeringen, men han afslår af helbredsmæssige grunde. I stedet lykkes det at komme til enighed om præsidenten for Nepali Congress Party, Krishna Prasad Bhattarai (67) som leder af overgangsregeringen, og han nomineres officielt af Kong Birendra mandag aften. Bhattarai indledte kampen for demokrati i hussarrest, har tidligere tilbragt 14 år i fængsel. Som noget helt usædvanligt i Nepal, er han ugift.

17. april 1990

Bhattarai lover: 1) Frie valg inden et år med stemmeret til alle over 18 år, 2) Udkast til ny forfatning inden for tre måneder, med indskrænkning af kongens magt, og 3) Frigivelse af alle politiske fanger. Hertil kom 4) Afslutning på forhandlingerne med Indien om nye handels- & transitaftaler m.m. Udenrigspolitisk blev Bhattarai antaget for at være på linie med Kong Birendras udenrigspolitiske distancering fra såvel Indien som Kina.

19. april 1990

Premierminister Bhattarai tages i ed hos kongen, der lover at bakke overgangsregeringen op. Senere tages også resten af regeringen i ed, - uden overværelse af kongen. Regeringen er sammensat af fire Congress-medlemmer, tre fra United Left Front, to uafhængige og to medlemmer udpeget af kongen.

20. april 1990

For at imødegå reaktionære aktioner fra Panchayat-tro ekstremistgrupper (med påstået støtte fra Kongehuset), nedsætter indenrigsminister Y.P.Upadhyay borgerkomiteer (Public Security Council), der får ansvaret for lokal ro og orden.

21. april 1990

Overgangsregeringen giver tilladelse til etablering af uafhængige fagforeninger, en rettighed, der ikke har eksisteret siden 1960. Strejker blandt industriarbejdere for bedre løn-, arbejds- og boligforhold, hvoraf en del af kravene for ansatte i offentlige selskaber imødekommes.

23. april 1990

Flere lastbiler med folk iklædt politiuniformer drager gennem gaderne og bryder ind i private huse. En gruppe påståede betalte kollaboratører i politiuniformer (kendt under fællesbetegnelsen "Mandale") bliver holdt op, da de tiltvinger sig adgang gennem vagtværnenes gadespæringer. Efter (under tvang) at have indrømmet at

være udkommanderet af tidl. indenrigsminister Niranjan Thapa, bankes gruppen, med dødelig udgang for flere af gruppens medlemmer til følge. Et kommunistmøde i en biograf angribes af en pro-panchayat gruppe, der smadrer indboet, hvorefter politiet åbner ild, og flere dræbes. Det nærved liggende Zonekommisær-kontor i Kathmandu bliver derefter angrebet og forsøgt afbrændt. Politiet angriber med tåregas og militæret rykker ind i Kathmandu i pansrede mandskabsvogne. Indenrigsminister Y.P.Upadhyay og politichefen Hem Bahadur Singh holdes op og tvinges til et 6 timers langt møde i en park af en ophidset menneskemængde, hvorunder de aftvinges et løfte om ubetinget samarbejde. Derefter følger protestdemonstrationer mod kongehuset, som påstås at være kraftigt involveret. Premierminister Bhattarai kræver ubetinget opbakning fra kongen, herunder accept af arrestationer af tidligere ministre og højtstående officials, og i modsat fald truer han med at træde tilbage. Det hævdes at kongen overtalte ham til at forblive på posten, skønt han ikke kunne acceptere arrestationerne, men han tilkendegav sin opbakning bag Bhattarai. Der dekretes et natligt udgangsforbud i 10 timer (20.00 - 06.00) i Kathmandu. I Patan og Bhaktapur overvåger frivillige vagtværn fortsat situationen om natten.

24. april 1990

Der rapporteres om strejker blandt politiet og om (tre) ubemandede politistationer i Kathmandu, som reaktion på de sidste dages uroligheder. Stort set ingen af Kathmandus 4000 betjente ses på gaderne. Højtstående støtter af den tidligere regering anholdes for støtte til rekruttering af "Mandale-grupper", der opererer om natten. Bhattarai erklærer at politi- og militærcheferne har bekræftet deres støtte til overgangsregeringen, men han har atter måttet gentage sin kritik over for kongen om mangelfuld opbakning fra Kongehusets side. Det natlige udgangsforbud, der overvåges af militæret, forlænges for at imødegå Mandale-aktiviteter. Ingen rapporter om vold eller anden form for social uro.

25. april 1990

Ca. 2000 betjente udebliver fra arbejdet - af frygt eller som demonstration/mytteri - i forbindelse med bisættelsen af seks betjente, der blev dræbt under sammenstødene den 23.april. Betjente vandrer gennem Kathmandu, hvor de begår indbrud og stjæler våben, samtidig med at de kræver hævn. Tre lastbiler fyldt med bevåbnet politi møder op ved det militær-beskyttet hospital, hvor de kræver de dræbte betjentes lig udleveret. Lægerne var tidligere truet med døden og anklaget for at have mishandlet og smurt salt og chilli i sårene på sårede betjente. Flere betjente arresteres. Kongen kræver ubetinget samarbejde fra politi og militær med overgangsregeringen og erklærer Premierminister Bhattarai (og overgangsregeringen) sin fulde støtte. Regeringen hævdes at have overvejet at arrestere tidligere Premierminister Marich Man Singh Shrestha og fem af hans støtter for støtte til de reaktionære aktioner, hvilket dog kunne forplante sig og animere til lokale opgør mellem Demokrati-Bevægelsens støtter på landsby- og distriktsniveau og de lokale magteliter. Udgangsforbuddet udvides til Patan.

26. april 1990

Premierminister Bhattarai truer med at straffe de politienheder, der deltog i mytteri, og udtrykker frygt for fremtidige sammenstød mellem politi og militær.

27. april 1990

Regeringen meddeler, at alle lokale panchayat-organer er opløst (4022 landsby-, 33 by- & 75 distrikts-panchayats med ialt over 280.000 Pancha' s, rådsmedlemmer). Beslutningen blev truffet af regeringen sent torsdag aften (26.april). Mandale aktiviteter i Øst-Kathmandu, hvor en bevæbnet gruppe overtrådte udgangsforbudet, og på trods af militærets tilstedeværelse angreb to tekstilvirksomheder og sårede flere arbejdere.

28. april 1990

Indenrigsminister U.P.Upadhyay beordrer en masseforflyttelse af politi (både officerer og menige) fra alle distrikter i Kathmandu-dalen for at undgå konfrontationer. Derudover forflyttes af samme årsager på dette tidspunkt og senere 25 ledende politikommissærer og 33 Chief District Officers (CDO' ere, der har der overordnede ansvar for lov og orden på distriktsniveau - i Nepals 75 distrikter).

29. april 1990

Alle 14 Zone kommissærer (der er direkte kongeligt udpegede) er indkaldt til møde på Premierminister Bhattarais kontor efter at deres politiske uhensigtsmæssigheder ikke længere tjener styrets formål. Opløsningen af zonekommissær-funktionen bliver efter Kong Birendra' s accept effektiviseret den 8.maj.

30. april 1990

To personer dræbes og otte såres af politiet i Pokhara efter angreb mod en offentlig (panchayat) bygning, antagelig organiseret af en ekstremistisk venstrefløjsgruppe uden for Demokrati-bevægelsen.

1. maj 1990

Festlig 1.maj demonstration for første gang siden 1960.

3. maj 1990

Overgangsregeringen erklærer sig villig til at sløjfe de (fra indisk side) stærkt kritiserede førhøjede told & importafgifter på visse indiske varer.

3.-5. maj 1990

Der afholdes en national konference om "The Nature of the Prospective Constitution for Nepal" med deltagelse af ca. 350 nepalesiske jurister (hvoraf 73 var fængslet under Demokrati-Bevægelsens kampagne) samt en række udenlandske eksperter.

4. maj 1990

Overgangsregeringen indleder en opbygning af lokale administrative strukturer til erstatning af det "tomrum", der opstod efter den tidligere ophævelse af de lokale Panchayat-organer.

6. maj 1990

G.P.Koirala, der leder interimadministrationen, meddeler

Kong Birendra, at regeringen truer med at trække sig og kalde folk tilbage til gaderne igen, såfremt regeringen ikke får tildelt den fornødne magt. Kongen erklærer sig under mødet villig til at sløjfe alle paragraffer i forfatningen og lovforordninger i øvrigt, der fungerer uhensigtsmæssigt i forhold til den nye demokratiske overgangsperiode, ligesom kongen er indstillet på at overdrage en række magtbeføjelser til overgangs-regeringen efter regeringens meget skarpe kritik af de yderst mangelfulde beføjelser den oprindeligt blev tildelt.

7. maj 1990

Ganesh Man Singh og Premierminister Bhattarai udtaler at forhandlingerne med Indien stort set må starte på en frisk, da det forekommer som om Indien i de hidtidige udkast ønsker at varetage et overherredømme i forbindelse med Nepals relationer med omverdenen.

8. maj 1990

Regeringen ophæver efter aftale med Kong Birendra posterne som zone kommissærer, og "National Sports Council" opløses efter anklager om at have fungeret som muskelmand for Panchayat-systemet under de tidligere demokrati-demonstrationer.

9. maj 1990

Ekspertgruppe nedsættes for at identificere lovgivning, der ikke er i overensstemmelse med principperne i et fler-parti demokrati. Kong Birendra har tilkendegivet at han er fuldt indforstået i at ophæve såvel uhensigtsmæssige dele af forfatningen som al anden uhensigtsmæssig lovgivning.

10. maj 1990

Efter forbedring af lov & orden situationen ophæver regeringen det natlige udgangsforbud i Kathmandu, der har eksisteret siden den 23. april. Der er dog fortsat restriktioner i Lalitpur.

11. maj 1990

Kong Birendra annoncerer bag om ryggen på regeringen navnene på medlemmerne af en forfatningskommission, hvilket Premierminister Bhattarai kommenterer som en unødvendig og dum handling.

12. maj 1990

Dronning Aishwarya forlader sin post for formand for Social Services National Coordination Council (SSNCC), der som en magtfuld paraplyorganisation kontrollerer stort set al NGO-aktivitet i Nepal. I stedet udpeges arbejds- & socialministeren som formand. Ændringen er et led i transformationsbestræbelserne væk fra Panchayat-Systemet og henimod demokratiske strukturer. Derudover kan der tid efter anden konstateres andre lignende betydningsfulde udskiftninger af lederpositioner, hvor de hidtidige ledere har haft tæt tilknytning til de traditionelle herskende grupper.

15. maj 1990

Kong Birendra erklærer sig villig til at udpege en ny forfatningskommission, da de oprindeligt udpegede medlemmer har trukket sig fra kommissionen.

20. maj 1990

Shankar Dev Campus overfaldet af ca 60 bevåbnede Mandale' s, der terroriserede studerende og ødelagde inventar. En lignede episode foregik ugen før i en skole i Lalitpur med 2500 elever, som blev nødt til at lukke.

21. maj 1990

Efter krav fra overgangsregeringen overdrager Kong Birendra al lovgivende magt til regeringen (skønt lovbekendtgørelser dog fortsat skal have kongens underskrift før de er gyldige).

30. maj 1990

Den endelige forfatningskommission på 9 medlemmer udpeges, formand: Bishwanath Upadhyaya. Ialt er 5 af kommissionmedlemmer inkl. formand og sekretær gengangere fra den tidligere (af kongen) udpegede kommission.

4. juni 1990

Regeringen udsender sin liste over prioriterede opgaver, som stort set ikke er forskellig fra de tidligere fremhævede opgaver. Dertil følger et interessant politisk direktiv for at imødegå visse former for korrupsion i forbindelse med tilegnelse af offentlig midler i kraft af offentlig ansættelse.

8.-10. juni 1990

Premierminister Bhattarai besøger Indiens Premierminister V.P.Singh i Indien med henblik på at genoprette relationerne mellem de to lande, hvor Bhattarai har anmodet om en genetablering ' status quo ante' af relationerne i forhold til situationen før konflikten, indtil nye aftaler kan færdigforhandles.

10. juni 1990

Aftale om etablering af "status quo ante" pr. 1. juli i forhold til situationen før 23.marts 1989, med genåbning af alle handels- & transitpunkter på grænsen mellem Indien og Nepal. Derudover indgås en 5-årig aftale om olieleverancer.

1. juli 1990

Status "quo ante" genoprettes med en umiddelbar genoptagelse af handelsrelationerne og stor grænsetrafik til følge.

September 1990

Forfatningskommissionen overdrager udkastet til den nye forfatning til kongen og overgangsregeringen, men det er dog fortsat kongen, der iflg. de gældende statsretslige regler skal give den nye forfatning.

9. november 1990

Kong Birendra vil på denne dag give den officielle meddelelse om den nye demokratiske forfatning.

12. maj 1991

Parlamentsvalget afholdes

Maj/juni 1992

Der afholdes lokalvalg til 'Village Development Council', 'Municipality' samt 'District Development Council'

Litteraturoversigt

Kortfattet oversigt med henvisning til relevant kildemateriale.

Oversigten omfatter kun en yderst summarisk præsentation af det mest relevante kildemateriale, ligesom oversigten over tidsskrifter og dagblade kun henviser til de kilder, hvorfra relevant materiale til rapporten er fremskaffet.

En uddybende oversigt over artikler, der omhandler forløbet af handels- og transitkonflikten og den demokratiske "revolution" findes i:

Mogens Engelund: "*Skyggen over Nepal - Litteraturoversigt: Artikler om handels- & transit-konflikten og den demokratiske revolution*", Roskilde 1990.

Bøger:

Central Bureau of Statistics: "*Statistical Yearbook of Nepal: 1989*", Kathmandu 1990.

DANIDA: "*Nepal: Situations- og perspektivanalyse*", september 1990. - 18 s.

De af Folketinget Valgte Statsrevisorer: "*Beretning om Statsrevisorernes besigtigelse 1989 i Thailand, Nepal og Paris*" (Nr. 1/89), København 1990. - s.17-34.

Peter Emmerich Hansen: "*Nepal, - et land på vej*", Dansk Santalmission 1987. - 248 s.

His Majesty' s Government of Nepal & IUCN: "*Building on Success: The National Conservation Strategy for Nepal*", udarbejdet af HMG i samarbejde med The International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), Kathmandu & Gland 1988 - 179 s.

Kamal P. Malla (ed.): "*Nepal: Perspectives on Continuity and Change*", Centre for Nepal and Asian Studies, Tribhuvan University, Kirtipur 1989. - 466 s.

World Bank: "*Nepal: Policies for Improving Growth and Alleviating Poverty*" (A World Bank Country Study), Washington 1989. - 150 s.

Tidsskrifter:

"*Asiaweek*" (Hongkong)

"*Country Report: India, Nepal*" (Economist Intelligence Unit, London)

"*Economic and Political Weekly*" (Bombay)

"*Economist*" (London)

"*Far Eastern Economic Review*" (Hongkong)

"*India Today*" (New Delhi)

"*Link*" (New Delhi)

"*Nepal Press Digest*" (Kathmandu)

"*Der Spiegel*" (Hamburg)

"*Spotlight*" (Kathmandu)

Dagblade, etc.:

"*The Guardian*" (London)

"*Independent*" (London)

"*Neue Zürcher Zeitung*", (Zürich)

"*The Rising Nepal*" (Kathmandu)

"*The Statesman*" (New Delhi)

"*Die Tageszeitung*" (Berlin)

"*The Times*" (London)

"*Xinhua News Agency: News Bulletin*" (Beijing)